

Professori Ilkka Virtanen

30 VUOTTA MAAMME VAPAUS- JA ITSENÄISYYS- PERINNÖN VAALIMISTA POHJANMAALLA

*Tervehdyssanat Pohjanmaan Maanpuolustuskillan 30-vuotisjuhlassa
Tammisunnuntaina 30.1.2011 Vaasan Kaupungintalossa*

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, arvoisa juhlayleisö!
Värderade de veteraner från våra krig, ärade festpublik!

Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskillta on 30 viime vuoden aikana muodostanut puitteet, joissa maamme itsenäisyyteen ja vapauteen liittyviä arvoja kunnioittavat isänmaalliset henkilöt ovat voineet toimia näiden arvojen vaalimiseksi ja uusille sukupolville säilyttämiseksi. Kun seuraavassa käyn lyhyesti läpi tämän juhlapäivämme ohjelman ja esitän otteita viime vuoden tapahtumista, toivon, että teille, arvoisat kuulijat, syntyy kuva kiltamme keskeisistä toimintamuodoista.

Aloitimme juhlapäivämme avaamalla Vaasan Sotaveteraanimuseossa suomalaisia kunniamerkkejä käsittelevän erikoisnäyttelyn. Sotaveteraanimuseon ylläpitäminen on killan keskeisin toimintamuoto. Museon pysyvä näyttely esittelee maamme ja erityisesti Pohjanmaan maanpuolustushistoriaa autonomia-ajan alusta alkaen. Jääkäriliikkeellä, Vapaussodalla sekä Suojeluskunta- ja Lotta-toiminnalla on omat osastonsa. Pääpaino on kuitenkin viime sotiemme ajassa ja veteraanien panoksessa sodista selviytymisessä. Kunniamerkkejä käsittelevä erikoisnäyttelymme esittelee sekä Suomen viralliset valtiolliset kunniamerkit että sotiemme aikana käytössä olleet merkit ja mitalit. Näyttely on samalla kunnianosoitus veteraanisukupolven työlle – sekä sotien aikaisille uhrauksille että työlle maamme jälleenrakennuksen aikana. Tässä tarkoituksessa esillä ovat lähes sadan veteraanisukupolven edustajan ansioistaan saamat kunniamerkit omina kokonaisuuksinaan.

Runsas tunti sitten laskimme havuseppeleen Kasarmintorilla sijaitsevalle Perinnemuurille. Tällä perinteellä kunnioitamme sekä aikaisempien sukupolvien suorittamaa että nykyistä maanpuolustustyötä. Muut maanpuolustusjärjestöt kunnioittavat tapahtumaa lippulinnan muodossa. Perinnemuurin perustamisesta vastasi aikanaan varuskunnan päällikön asettama erityinen toimikunta. Kilta on kuitenkin jo pitkään vastannut muurin täydentämisestä. Viime vuonna Puolustusvoimain lippujuhlapäivänä muuriin liitettiin vuoden alussa lakkautetun Pohjanmaan Sotilasläänin muistolaatta.

Kasarmintorin varrella sijaitseva Vaasan Upseerikerho on tärkeä osa Vaasan sotilas- ja maanpuolustushistoriaa. Juhla- ja ruokasalin seinillä olevat sotilasläänin komentajien

muotokuvat ovat osa tätä historiaa. Kilta on toimintavuosiensa aikana vastannut näiden muotokuvien teettämisestä ja luovuttanut ne sitten Upseerikerhon kokoelmiin. Viimeisten muotokuvien kustannuksiin ovat myös muut maanpuolustusjärjestöt yhteisvastuullisesti osallistuneet.

Ennen tämän juhlan alkua laskimme vielä laakeriseppeleen marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaalle, joka sijaitsee tuossa kaupungintalon kauniin portaikon ylätasanteella. Perinteisesti laskemme seppeleen patsaalle marsalkan syntymäpäivänä 4.6., mutta halusimme kunnioittaa marsalkan muistoa myös nyt, kun hänen kuolemastaan tuli 28.1. kuluneeksi 60 vuotta. Ratsastajapatsas on professori Aimo Tukiaisen suunnittelemana tarkka pienoismalli suhteessa 1:5 Mannerheimintien varrella sijaitsevasta alkuperäisestä patsaasta. Varat patsaaseen oli saatu hovioikeudenneuvoksetar Alma Skogin organisoimalla kansalaiskeräyksellä ennen sotia. Patsaan toteuttamiseen päästiin, kun killan pitkäaikainen perustajapuheenjohtaja ja nykyinen kunniapuheenjohtajamme kanslianeuvos Holger Strandberg ryhtyi johtamaan patsashanketta.

Killan toimialueella, entisen Vaasan Sotilaspiirin alueella oli kuusi Mannerheim-ristin ritaria. Viisi heistä oli kotoisin alueelta ja kuudes, legendaarisen JR 61 -joukko-osaston komentaja eversti Alpo Marttinen toimi sotien jälkeen Vaasan sotilaspiirin päällikkönä. Kilta on huolehtinut siitä, että nämä ritarit ovat saaneet ansaitsemansa muistolaatat kotiensa tai toimipaikkojensa seinustoille. Kahden ritarin, Nordinin ja Storbackan, kunniamerkit ovat myös nähtävillä näyttelyssä.

Tapahtumat muuttuvat historiaksi, kun ne on dokumentoitu jälkipolville säilyvään muotoon. Edellä olen tuonut esiin Pohjanmaan Maanpuolustuskillan panostuksia tähän dokumentointiin. Dokumentoinnin lisäksi on tärkeitä, että uudet sukupolvet saadaan tutustumaan näihin dokumentteihin. Myös tässä on killalla oma tehtäväkenttensä.

Iloksemme olemmekin todenneet, että Vaasan Sotaveteraanimuseo kiinnostaa myös kouluikäisiä. Esimerkiksi viime vuoden kuluessa museossa vieraili yli kaksikymmentä koululuokkaa opettajiensa johdolla. Tälle vuodelle on jo tullut lukuisia tiedusteluja, luokkia voidaan nyt ryhtyä ottamaan vastaan, kun uusi näyttely on saatu rakennetuksi.

Miten tämän päivän nuoret kokevat sellaiset asiat kuin itsenäinen isänmaa ja sen vapaus, yleinen maanpuolustus, sotiemme veteraanit ja lotat, maailmanrauhaa järkyttävät kansainväliset konfliktit, eri kulttuurien törmäykset? Hienoja vastauksia saamme joka syksy koulujen kanssa yhteistyössä järjestämässämme ainekirjoituskilpailussa. Olemme järjestäneet kilpailun vuodesta 2000 alkaen. Kilpailu kantaa perustajansa Traditionsföreningen för IR 61:n nimeä. Kilpailun tämänvuotinen voittaja Annalena Puska Vaasan lyseon lukiosta esittää tässä juhlassa hienon kuvauksen miehen ja hevosen läheisestä suhteesta sodan olosuhteissa.

Arvoisa juhlayleisö. Toivotan Teidät tervetulleiksi viettämään Pohjanmaan Maanpuolustuskillan 30-vuotisjuhlaa. Olkoon juhla samalla alueen kaikkien maanpuolustusjärjestöjen Tammisunnuntain juhla.